

Optioneel Europees contractenrecht verdient alle steun

Jan Smits

Afgelopen week publiceerde de Europees commissaris Viviane Reding een voorstel voor een Europees contractenrecht. Het is revolutionair en beoogt om een stelsel van contractenrecht te creëren dat komt te staan naast de 27 nationale stelsels die de Europese Unie thans rijk is. Waar nu altijd het recht van een land toepasselijk is, leidt invoering van dit '28ste stelsel' ertoe dat bedrijven straks voor een werkelijk Europees rechtsregime kunnen kiezen.

En niet alleen bedrijven, ook consumenten die iets kopen in een winkel of via een website krijgen dan de vraag te beantwoorden of zij kiezen voor de nationale of de Europese regels.

Dit Europese initiatief verdient alle steun. Het komt nadat eerder een Europese naamloze vennootschap (SE) in het leven was geroepen en in 2008 het initiatief was genomen voor een Europese bv. Er is de laatste jaren veel gesteggeld over de vraag of Europa een uniform contractenrecht nodig heeft. Uit onderzoek blijkt dat de meningen, ook in het bedrijfsleven, verdeeld zijn. De voornaamste reden om het contractenrecht in Europa te harmoniseren is dat de grensoverschrijdende handel wordt belemmerd wanneer partijen kunnen worden geconfronteerd met het recht van een andere lidstaat

zodra zij over de grens contracteren. Het blijft echter buitengewoon lastig om de juistheid van die hypothese te toetsen.

Een optioneel stelsel van contractenrecht, zoals nu voorgesteld, heeft als belangrijk voordeel dat straks automatisch blijkt in welke mate er gebruik van wordt gemaakt: partijen die het Europese stelsel prefereren boven een nationaal recht zullen voor het 28ste stelsel kiezen, andere niet. Dat type 'spontane' harmonisatie werkt veel beter dan het van bovenaf opleggen van regels.

Dit nieuwe Europese plan zal de gemoederen in Europa de komende maanden ongetwijfeld bezighouden. Het is belangrijk dat ook Nederland volop aan dat debat meedoet, onder meer door — als het straks zover is — in de Raad van Ministers in Brussel een krachtig standpunt in te nemen over de wenselijkheid van een 28ste stelsel. Daarbij past geen bekrompenheid. Te gemakkelijk is de houding dat deze ontwikkeling verkeerd is omdat Nederland hiermee de zeggenschap (nog meer) kwijt raakt over het op Nederlands grondgebied toepasselijke privaatrecht. Die zeggenschap ligt straks immers waar die thuis hoort, namelijk bij burgers en bedrijven zelf. Zij kiezen het op hun activiteiten toepasselijke recht.

.....
Jan Smits is hoogleraar Europees privaatrecht aan de Universiteit van Tilburg.

Burgers kiezen zelf toepasselijk recht.

Foto: Flip Fransse/HH

